

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 17 grudnia 2019 r.

ZP-NKWR.431.2.75.2019.GK

Pani
Monika Szczepańska
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Miliczu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 21, 22 i 25 listopada 2019 r. na podstawie art. 186 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2019 r. poz. 1111 ze zm.) dalej zwanej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Grzegorz Kownacki - inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu kontrolerów oraz Piotr Szafarowicz – główny specjalista, przeprowadzili kontrolę problemową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Miliczu, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Centrum” lub „PCPR”.

Celem kontroli była ocena działalności Centrum w zakresie dokonywania oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinnej pieczy zastępczej, szkolenia i kwalifikowania kandydatów do opieki nad dzieckiem w rodzinnej pieczy zastępczej, kierowania dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz zgodności zatrudniania pracowników z wymaganymi kwalifikacjami. Powyższe dotyczyło realizacji zadań wynikających z ustawy, w okresie od 1 listopada 2018 r. do dnia 21 listopada 2019 r. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 12 czerwca 2019 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem kontroli na II półrocze 2019 r.

W okresie objętym kontrolą, funkcję Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Miliczu pełniła Pani Monika Szczepańska, będąca odpowiedzialną za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z uchybieniami, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny. Stwierdzone uchybienia wynikały z błędnej interpretacji przepisów, natomiast nie spowodowały następstw w zakresie finansowym oraz nie wpłynęły na wykonanie ustawowych zadań przez PCPR.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli zgodnie z chronologią wpisów. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, a także pisemnych oświadczeń złożonych przez Panią Monikę Szczepańską.

(dowód: akta kontroli str. 21-22)

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

Uchwałą nr 123/2012 Zarządu Powiatu w Miliczu z dnia 29 marca 2012 r. uchwalono Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Miliczu (z późniejszymi zmianami), a wykonanie uchwały w przedmiotowym zakresie powierzono Dyrektorowi PCPR. Centrum jest jednostką, która zgodnie z zarządzeniem nr 26/2011 Starosty Milickiego z dnia 19 października 2011 r. została wyznaczona na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Milickiego. Ponadto „Zarządzeniem nr 4/2015 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Miliczu z dnia 20.03.2015 r. (...)” utworzono w Centrum „Zespół do Spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej.”

W świetle art. 76 ust. 4 pkt 1 ustawy, do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Ponadto, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 12 ustawy, obligatoryjnym zadaniem jest prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą. Analiza dokumentacji wykazała, iż spełniając powyższe wskazanie cytowanych artykułów, Centrum prowadziło kampanię promującą rodzinne formy pieczy zastępczej, w trakcie której podjęto następujące działania zmierzające do osiągnięcia celu:

- Publikacja „*Informatora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Miliczu*” promującego m.in. rodzinną pieczę zastępczą,
- Publikowanie na stronie internetowej Centrum informacji o rodzinnej pieczy zastępczej, w tym na temat poszukiwania kandydatów,
- Kierowanie pism do instytucji kościelnych oraz samorządowych, promujących rodzicielstwo zastępcze,
- Rozwieszanie plakatów i kolportowanie ulotek do miejsc użyteczności publicznej,
- Emitowanie na antenie radia spotu promującego rodzicielstwo zastępcze,
- Promowanie kampanii w prasie lokalnej,
- Zorganizowanie „*Jarmarku zawodów deficytowych*” promującego rodzicielstwo zastępcze,
- Konsultacje specjalistyczne, w tym w ramach porad prawnych i psychologicznych dot. rodzicielstwa zastępczego.

(dowód: akta kontroli str. 23-59)

W świetle art. 76 ust. 4 pkt 3 ustawy, zadaniem Centrum jest organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. W okresie objętym kontrolą w stosunku do 5 osób zgłaszających wolę wzięcia udziału w szkoleniu dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i 2 osób będących kandydatami do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, przeprowadzono postępowania weryfikujące możliwość ich kwalifikacji do szkolenia, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy. Przedmiotowe postępowanie wszczynane było na wniosek Strony, który składany był w siedzibie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadzał rozmowę z kandydatami do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej, przedstawiając im informacje o warunkach koniecznych do spełnienia w wymaganym zakresie. Następnie koordynator rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadzał w miejscu zamieszkania kandydatów analizę ich sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej w oparciu o opracowany przez Centrum kwestionariusz. Ocena spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2 ustawy dokonywana była w oparciu o dokumentację o kandydatach pozyskaną z Komendy Powiatowej Policji, Ośrodka Pomocy Społecznej, Sądu Rejonowego w Miliczu oraz Krajowego Rejestru Karnego. Ponadto w świetle art. 76 ust. 4 pkt 13 ustawy, Centrum przeprowadzało badania pedagogiczne i psychologiczne oraz analizę, o której mowa w art. 42 ust. 7 ustawy, dotyczące predyspozycji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Kandydaci byli informowani o terminie i miejscu przedmiotowego

badania. W przygotowanym przez Centrum dokumencie pn. „*Wstępna weryfikacja kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka*”, zamieszczano wstępną akceptację kandydata, działając w świetle art. 43 ustawy. Weryfikując przestrzeganie przez PCPR art. 76 ust. 4 pkt 3 ustawy stwierdzono, iż Centrum organizowało szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka poprzez kierowanie zakwalifikowanych osób do Ośrodka Adopcyjnego Dolnośląskiego Ośrodka Polityki Społecznej przy ul. Trzebnickiej 42 we Wrocławiu. Centrum opracowało druk pn. „*Karta zgłoszenia kandydata na szkolenie dla opiekunów zastępczych*”, który był przekazywany do Ośrodka Adopcyjnego w celu ustalenia terminu szkolenia. Zaznaczyć należy, iż w przedmiotowym zakresie prowadzona była ścisła współpraca pomiędzy jednostką kierującą, a jednostką przeprowadzającą szkolenie. Osoby, które odbyły szkolenie otrzymywały świadectwo jego ukończenia z Ośrodka Adopcyjnego.

W okresie objętym kontrolą nie wpłynął wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, posiadającego świadectwo ukończenia szkolenia, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy, powodujący konieczność wydania przez Centrum zaświadczenia kwalifikacyjnego zawierającego potwierdzenie ukończenia tego szkolenia oraz spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ustawy. Zauważyć należy, iż kandydaci byli pisemnie informowani przez PCPR o możliwości uzyskania przedmiotowego zaświadczenia.

(dowód: akta kontroli str. 61-91, 94)

W oparciu o art. 46 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, starosta prowadzi rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rejestr danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. W toku postępowania kontrolnego ustalono, iż Dyrektor kontrolowanej jednostki został upoważniony przez Starostę Milickiego do prowadzenia przedmiotowego rejestru, o którym mowa w wyżej cytowanym artykule, a także przekazywał dane w nim zawarte do właściwego sądu.

(dowód: akta kontroli str. 92-96)

Analiza liczbowa otrzymanych z kontrolowanej jednostki danych o formach rodzinnej pieczy zastępczej, w odniesieniu do pierwszego i ostatniego miesiąca okresu objętego kontrolą przedstawiała się następująco:

- **Rodziny zastępcze spokrewnione** – listopad 2018 r. – 23 rodziny; listopad 2019 r. – 23 rodziny.

- **Rodziny zastępcze niezawodowe** – listopad 2018 r. – 9 rodzin; listopad 2019 r. – 11 rodzin.
- **Rodziny zastępcze zawodowe** – listopad 2018 r. – 3 rodziny; listopad 2019 r. – 3 rodziny.
- **Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego** – listopad 2018 r. – 1 rodzina; listopad 2019 r. – 1 rodzina.
- **Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne** - listopad 2018 r. – 1 rodzina; listopad 2019 r. – 1 rodzina.
- **Rodzinne domy dziecka** - listopad 2018 r. – 1; listopad 2019 r. – 1.

Ponadto w okresie od 1 listopada 2018 r. do dnia 21 listopada 2019 r. w formach rodzinnej pieczy zastępczej umieszczonych było 78 dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodzin własnych. Na dzień kontroli było to 69 dzieci.

Analizując przestrzeganie przez kontrolowaną jednostkę przepisów art. 128 ust. 1, art. 130 ust. 1 i 2 oraz art. 131 ust. 1 i 2 ustawy, dotyczących organizacji i dokonywania oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą, Centrum organizowało posiedzenia dotyczące działalności w ocenianym zakresie. Ocenie poddano posiedzenia dotyczące łącznie 10 dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

(dowód: akta kontroli str. 97-103)

Zgodnie z art. 129 pkt 1 – 7 ustawy, organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonywał oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej realizując wskazane ustawowo cele z wyłączeniem sytuacji powodujących brak zasadności takiego działania np. monitorowania procedur adopcyjnych wobec dzieci z nieuregulowaną sytuacją prawną. Realizacja celów była utrwalana w zalecanej formie pisemnej, a ze sporządzonego dokumentu czytelnie wynikało, iż analizie poddano elementy zawarte przez ustawodawcę w katalogu wskazanym w art. 129 pkt 1-7 ustawy. Zgodnie z art. 130 ust. 1 ustawy, każdorazowo o terminie posiedzeń w sprawie oceny sytuacji dziecka PCPR powiadamiał wszystkie osoby, których udział został wskazany przez ustawodawcę jako obligatoryjny, z wyłączeniem sytuacji wskazujących, iż osoby te nie istniały np. brak asystenta rodziny z uwagi na niekorzystanie przez rodzinę z takiej formy wsparcia lub brak zasadności udziału przedstawiciela ośrodka adopcyjnego w posiedzeniu w sprawie oceny sytuacji dziecka, którego sytuacja prawna nie była uregulowana w sposób umożliwiający jego przysposobienie, a także w odniesieniu do rodziców, których sąd pozbawił władzy rodzicielskiej. Analiza dokumentacji wykazała, iż powtarzającą się sytuacją był brak udziału pedagoga

w posiedzeniach w sprawie oceny sytuacji dziecka, co stanowiło nieprawidłowość. Uzyskano wyjaśnienia od Dyrektora kontrolowanej jednostki, z których wynikało, iż w okresie objętym kontrolą PCPR nie zatrudniało osoby na tym stanowisku. 22 listopada 2019 r. Centrum podjęło działania naprawcze, poprzez zatrudnienie osoby na stanowisko pedagoga (umowa cywilno-prawna). W związku z powyższym, stwierdzona nieprawidłowość nie wymaga wydania zaleceń pokontrolnych w przedmiotowym zakresie. Ponadto w świetle art. 130 ust. 2 ustawy zapraszano do udziału w posiedzeniu m.in. przedstawicieli sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, ośrodka pomocy społecznej, ochrony zdrowia, instytucji oświatowych, których udział organizator rodzinnej pieczy zastępczej uznał za zasadny. Zawiadomienia o posiedzeniu zawierały w swojej treści czytelne informacje o terminie, miejscu i wskazanie dziecka, którego miała dotyczyć planowana ocena. Skuteczność doręczenia zawiadomień wystosowanych przez Centrum wynikała z udziału w posiedzeniu zaproszonych osób, w tym w sytuacji niemożności osobistej obecności, przekazania przez te osoby dokumentacji o dziecku i jego rodzinie, umożliwiającej uwzględnienie przekazanych danych w trakcie dokonywanej oceny i realizacji jej celu. Wskazane jest, aby każdorazowo zapewnić dbałość w tym zakresie wynikającą nie z formalnego charakteru zawiadomień, a leżącą w interesie dziecka, w sprawie którego odbywa się posiedzenie.

Częstotliwość z jaką Centrum organizowało posiedzenia w celu dokonania oceny sytuacji dziecka, determinowana była indywidualnymi potrzebami dziecka oraz jego wiekiem. Spełniając wskazanie art. 131 ust. 1 ustawy, w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat dokonywano ją nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

We wszystkich przypadkach po dokonaniu oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej formułował na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazał ją do właściwego sądu, zachowując dbałość o skuteczność przekazania ustawowo wymaganego dokumentu.

(dowód: akta kontroli str. 103-125)

W sprawach dotyczących kierowania dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej, kontrola przedłożonej dokumentacji wykazała, iż na terenie powiatu milickiego w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało 29 wychowanków w tym:

- 2 dzieci - z powiatu milickiego,
- 6 dzieci - z powiatu lubańskiego,
- 13 dzieci - z powiatu zgorzeleckiego,

- 3 dzieci - z powiatów na terenie województwa wielkopolskiego;
- 1 dziecko – z powiatu wołowskiego;
- 3 dzieci – z powiatu bolesławieckiego;
- 1 dziecko – z powiatu górowskiego.

Stwierdzono, iż 4 dzieci w wieku poniżej 10 roku życia przebywało w instytucjonalnej pieczy zastępczej z uwagi na interwencyjne przyjęcie do placówek opiekuńczo – wychowawczych, wraz z rodzeństwem powyżej 10 roku życia. Analiza akt stanowiących próbę kontroli wykazała, iż we wszystkich przypadkach kierowanie dzieci i ich umieszczenie w instytucjonalnej pieczy zastępczej następowało w świetle art. 35 ust. 1, w związku z art. 182 ust. 1 i 2 ustawy oraz § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. 2011, poz. 1720) dalej zwanego „rozporządzeniem”. Każdorazowo kierowanie dzieci odbywało się po zasięgnięciu opinii dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej, w której miały być one umieszczone, co jest zgodne z § 4 rozporządzenia. Z wyłączeniem sytuacji opisanej we wcześniejszej części niniejszego wystąpienia, dzieci kierowano do instytucjonalnej pieczy zastępczej z uwzględnieniem ich wieku, spełniając wskazanie art. 95 ust. 1 ustawy mówiącego, iż w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10. roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Wydawane przez Centrum skierowania do placówek opiekuńczo – wychowawczych, zawierały oznaczenie jednostki wydającej dokument, datę i numer skierowania, wskazanie podstawy prawnej, określenie dnia i nazwy placówki opiekuńczo – wychowawczej, do której kierowano dziecko, imię i nazwisko dziecka oraz jego datę urodzenia, wskazanie postanowienia sądowego w związku, z którym kierowano dziecko do instytucjonalnej pieczy zastępczej. Zaznaczyć należy, iż powtarzającym się było uchybienie w postaci braku wskazywania w podstawie prawnej wydawanych skierowań, przepisów dotyczących interwencyjnego przyjęcia dzieci w sytuacjach to uzasadniających. Ponadto gdy do placówki opiekuńczo – wychowawczej kierowano rodzeństwo, w tym 1 dziecko powyżej 10 roku życia i 1 poniżej 10 roku życia, jako podstawę prawną wskazywano błędnie art. 95 ust. 1, a nie jak winno być art. 95 ust. 2 ustawy. Powyższe nie spowodowało skutków w zakresie wykonania zadania przez PCPR, jednak wymaga skorygowania w części dotyczącej przedmiotowego zakresu. W 1 przypadku stwierdzono, iż wobec dziecka umieszczonego interwencyjnie w placówce

opiekuńczo – wychowawczej na podstawie orzeczenia sądowego w sprawie zabezpieczenia dziewczynki na czas trwającego postępowania, Centrum wydało skierowanie na tą okoliczność jednak po ustaniu zabezpieczenia i wydaniu przez sąd postanowienia o umieszczeniu dziecka docelowo w placówce opiekuńczo – wychowawczej, w której dotychczas przebywało, Centrum nie wydało nowego skierowania. Powyższa sytuacja stanowi nieprawidłowość. W trakcie kontroli, Dyrektor kontrolowanej jednostki podjął niezwłocznie działania naprawcze w tym zakresie, skutkujące wydaniem przez Centrum przedmiotowego skierowania w dniu 25 listopada 2019 r. Wskazana nieprawidłowość nie spowodowała skutków w obszarze wykonania zadania przez PCPR, w tym w zakresie wykonalności postanowienia sądowego i dbałości o dobro dziecka, w związku z tym nie wydaje się zalecenia pokontrolnego. Pamiętać należy jednak, iż każdorazowo winny być przestrzegane przepisy prawa powszechnie obowiązującego, z których wynika ten obowiązek.

Przy kierowaniu dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej przekazywano dostępną dokumentację, a w szczególności odpis aktu urodzenia dziecka, a w przypadku sierot lub półsierot również odpis aktu zgonu zmarłego rodzica; orzeczenie sądu o umieszczeniu dziecka w placówce; dokumentację o stanie zdrowia dziecka, w tym kartę szczepień; dokumenty szkolne, w szczególności świadectwa szkolne; informację o prowadzonej pracy z rodziną dziecka i jej rezultatach. W okresie objętym kontrolą nie nastąpiła sytuacja w postaci kierowania dziecka cudzoziemców do placówki opiekuńczo – wychowawczej. Zgodnie z § 7 rozporządzenia o skierowaniu dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej, informowano niezwłocznie sąd, który orzekł o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Zgodnie art. 191 ust. 5 ustawy powiat, zawierał porozumienia z innymi powiatami w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków, o których mowa w art. 195 ust. 1 i 2 ustawy.

Kontrola zgodności zatrudniania pracowników z wymaganymi kwalifikacjami wykazała, iż wszystkie osoby zatrudnione przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do realizacji zadań w ustawowym zakresie, posiadały kwalifikacje zawodowe zgodne z wymaganymi w świetle obowiązujących przepisów prawa.

(dowód: akta kontroli str. 126-150)

W wyniku przeprowadzonej kontroli problemowej w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Miliczu nie stwierdzono występowania nieprawidłowości wymagających wydania zaleceń pokontrolnych. Zaznaczyć należy, iż powyższe stanowisko wynika także z niezwłocznie podjętych przez PCPR w trakcie kontroli działań naprawczych w opisanych obszarach.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 ze zm.).

Proszę w terminie do dnia **31 stycznia 2020 roku** o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji **uwag i wniosków** przedstawionych w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Dorota Zawilla
ZASTĘPCA WYKONADZA WYDZIAŁU
Zdrowia i Prawa Społecznego
.....
(kierownik komórki do spraw kontroli)

Grzegorz Pommała
.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

Michał Kiefont
.....
(członek zespołu inspektorów)

